

MOKSLO VAIDMUO KLIMATO KAITOS ŠVELNINIMO POLITIKOJE

Steigvilė Byčėnienė

Aplinkotyros skyrius, Fizinių ir technologijos mokslų centras
el. paštas: steigvile.bycenkiene@ftmc.lt

Europos Komisija žengė lyderystės žingsnį siekiant užtikrinti poveikio *klimatei* neutralumą įgyvendinant Europos Žaliojo kurso tikslus iki 2050 m. ES Komunikate dėl Europos žaliojo kurso pabrėžiama, kad reikia laikytis holistinio požiūrio, pagal kurį visi ES veiksmai ir politikos priemonės padėtų siekti kurso tikslų. Šiam tikslui įgyvendinti siekiama transformuoti ES, sukuriant klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia efektyviai išteklius naudojančia konkurencinga neutralaus poveikio klimatui ekonomika. Svarbia pokyčių dedamąja tampa nauji reguliaciniai mechanizmai ir reikalavimai.

Šiuo tikslu ES Taryba patvirtino pasiūlymą sukurti pirmą pasaulyje bendrą ES klasifikavimo sistemą (taksonomiją, angl., *taxonomy*), nustatant, kokia ekonominė veikla (ir joje naudojamos technologijos) gali būti laikoma tvaria aplinkos atžvilgiu. Siūlomas reglamentas sieks įveikti du iššūkius: sumažinti susiskaidymą, atsirandantį dėl rinkos iniciatyvų bei nacionalinių praktikų ir sumažinti ekomanipuliavimą.

Komisijai padedant įkurta Tvaraus finansavimo platforma, kuri įgaliota teikti konsultacijas rengiant techninės analizės kriterijus ir analizuoti jų poveikį, susijusį su galimomis jų taikymo sąnaudomis ir nauda. Dėl techninės analizės kriterijų tinkamumo Komisiją konsultuoja ekspertų grupė, sudaryta iš valstybių narių ekspertų. Lietuvoje įkurta Mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijų asociacija teikia mokslines konsultacijas dėl klimato kaitos švelninimui taikomų priemonių tvarumo aplinkos taršos požiūriu. Atsižvelgiant į jas Komisijai pavesta nustatyti faktinę klasifikaciją, apibrėžiant techninės analizės kriterijus kiekvienam atitinkamam aplinkos tikslui:

- 1) klimato kaitos švelninimas;
- 2) prisitaikymas prie klimato kaitos;
- 3) tausaus vandens ir jūrų išteklių naudojimas ir apsauga;
- 4) perėjimas prie žiedinės ekonomikos, įskaitant atliekų prevenciją ir antrinį perdirbimą;

- 5) taršos prevencija ir kontrolė;
- 6) biologinės įvairovės ir ekosistemų apsauga ir atkūrimas.

Atrankos techninių kriterijų pasiūlymai remsis išskirtinai mokslinių tyrimų rezultatais, šiuolaikinėmis ir į perspektyvą orientuotomis (angl., *forward-looking*) technologijomis ir inovacijomis. Mokslui tenka centrinis vaidmuo ne tik kuriant inovacijas ir integruojant tvarias technologijas, bet ir nurodant kryptį, kad privataus kapitalo finansiniai resursai būtų skirti išties tvarioms veikloms. ES mastu įvedami reguliaciniai mechanizmai taps neatremiamu argumentu, keičiančiu rinkos taisyklės ir skatinančiu pokyčius. Teisiškai kriterijai bus nustatyti deleguotaisiais aktais, susijusiais su ekonominės veiklos sektorių klasifikavimu. Jie būtų papildyti įgyvendinimo aktais, apibrėžiančiais kiekybines ir kokybines ribas, kurių vykdant ekonominę veiklą turi būti laikomasi, kad ji galėtų būti laikoma tvaria aplinkos atžvilgiu.

Pagal Tarybos poziciją taksonomija bus sukurta iki 2021 m. pabaigos, o taikymas bus įgyvendinamas nuo 2022 m. pabaigos. Taksonomija suteiks investuotojams galimybę nukreipti investicijas į tvaresnes technologijas ir įmones. Inovacijų ir mokslinių tyrimų vaidmuo taps pagrindinių veiksmų, spartinančių ES ekonomikos plėtrą ir užtikrinančių ekonomikos tvarų augimą. Didelis dėmesys bus skirtas ir įveikiant visuomenės klaidingas nuostatas klimato kaitos klausimais.

Literatūra:

Europos Sąjungos Taryba